19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
އިޤްތިޞ ދީ ކޮ މިޓީ ގެ 8 ވަނަ ބައްދަލުވުން
29 ޖުލައި 2019
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގެ (ކޮ މިޓީކުރ ކޮ ޓަރި)1
ފެށުނު ގަޑި: 14:00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 8 ވަނަ ބައްދަ ލުވުން އަޅުގަނޑު ފަށާނަން. ދެން މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި މިހިރަ
ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި މިހިރީ، ދެ ގަ ރާރަކާ ގުޅޭ ގޮތުން؛ މަސްވެރިކަމާ ގުޅޭ ދެ ގަރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން ސުންގަޑި
ކަނޑައެޅުމާއި، ދެން ސަބް ކޮމިޓީން މަޝްވަރާކޮށް ނިންމަވާފައި އޮތް ސަރވިސް ޗާޖާ ގުޅޭ ގޮތުން
އެޖެންޑާކުރެވިފައި އޮތް ކަމަކާއި، ދައުލަތުގެ ޚަ ރަދަށް ޒިންމާވާ ގާނޫނު؛ އެއީ ކުރިންވެސް ހަމަ އެޖެންޑާކުރެވިފައި
ހުރި ކަންތައްތައް ނުނިމި ހުރި. ދެން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފަ އި އޮތް ކަމެއް ،
ކޮންޓްރެކްޓުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އޮތް އެއްޗެއް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑު ފަށައިގަތުމުގެ ކުރިން
ދަންނަވައިލާނަން މިއަދުގެ ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެންތިއްބެވި ބޭފުޅުން. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ރަޝީދު، މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޝިޔާމް، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު، ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޙްސިން ޙަމީދު، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާ ގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ދުވާފަރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ،
މިލަންދޫ ދާއިރާ އގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ. އަދި ދެން އަޅުގަނޑު، އަލިފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު
ރަޝީދު ޙުސައިން. ދެން ނާޒިލް ވަޑައިގެންފައި، ޖެހިގެން އޮތް ކޮޓަރީގެ މީޓިންއަކަށް ވަޑައިގެންވީމަ، އެ ވާހަކަ
ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލާނަން. ދެން އެޖެންޑާގައި 1 ވަނައަށް އޮތް އައިޓަމާއި ދެވަނައަށް އޮތް އައިޓަމަކީ ކުރިން ވެސް
ދެންނެވި ގޮތަށް ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް، ބޭރުގެ
ބޯޓުފަހަރު ރާއްޖެ އައިސް ދިވެހި މަސްވެރިންގެ އަތުން މަސް ގަތުމަށް ހުއްދަދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް
ގަރާރެ އް. އެހެންވީމާ، އެ ގަ ރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ސުންގަޑި ކަނޑައެޅުމަށްފަހު އައިޓަމް ނަންބަރު 2 އަށް
ދާނީ. އެހެންވީމާ، ފްލޯ ހުޅުވާލަން.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން ކޮށްލަން ގަސްތުކުރަނީ، އެޖެންޑާ ނަންބަރު 1 ގަ އި،
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅާފައިވާ، ބޭރުގެ ބޯޓުފަހަރު ރާއްޖެ އައިސް، ދި ވެހި
މަސްވެރިން އަތުން މަސްގަތުމަށް ހުއްދަދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ގަ ރާރުގެ ސުންގަޑި ކަނޑައެޅުމާ ބެހޭ ގޮތު ން
އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ އެއްޗެއް ދަންނަވާލުމަށްޓަކައި. މި ގަރާރަކީ މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ހަމަ ވަރަށް ފުޅާ
ދާއިރާއެއްގައި މަޝްވަރާކުރެވި، ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާލުތައް އެއަށް މެންބަރުންގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގަރާރަކަށް
ވާތީ، އަޅުގަނޑު އަވަސްކޮށްލުމުގެ ގޮތުން، މި ހުރިހާ ގަ ރާރުތައް މިހެން އޮންނާތީވެ، އަވަސްކޮށް ލުމުގެ ގޮތުން
1

އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަސްތުކުރަނީ ހަމަ މިއަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ގޮތުގައި މާ ގިނަ ދުވަހެއް މިކަމަށް ބޭނުންވާނެހެނެއް
ހިއެއްނުވޭ. އެއީ މިކަމަށް ވަރަށް ގިނަ މަޢުލޫމާތުތައް އަސްލު ކުރިން ހުރީ، ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރު ގެނެސްގެން
އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަޝްވަރާތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް މީގެ ބައެއް ވާހަކަތައް ދެކެ ވި، ޚިޔާލުތައް ލިބިފައި ހުރީ.
އެހެންވީމާ، މިއަދުން މިއަދަށް މީގެ ހަމަ ސުންގަޑި ކަނޑައެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޙްސިން ޙަމީދު.
ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޙްސިން ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މި ގަރާރުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރީ ދުވަހު
ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރު ވެސް ގެނެސް ހަމަ މިއަށް، ސީދާ މިއާ ބެހޭ ގޮތުން ވަނީ މިނިސްޓަރާ ވެސް ސުވާލުތަކެއް
ކުރެވިފަ. އެހެން ވީމާ، މިކަމުގައި އެންމެ ކަމާ ގުޅުންހުރި އިދާރާގެ މިނިސްޓް ރީ އޮފް ފިޝަރީޒްގެ މިނިސްޓަރު
ގެނެސް؛ އެހެންވީމާ، މީގައި ހަމަ މި ގަ ރާރު ރަނގަޅު ކަމަށް ބަލާފައި ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ
ތާއީދުކުރަން ދެންމެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ތިނަދޫ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް
ތާއީދުކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ، މި ހުރިހާ ގަ ރާރަކީ ވެސް އެއް ގަ ރާރު އަނެއް ގަރާރާ ވަރަށް ބޮޑަށް
ގުޅުންހުރި ގަރާރުތަކަށް ވެފައި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަވާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި
ދިރާސާކުރާއި ރުގައި ހަމައެކަނި ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީ ފިޔަވައިމ އެހެނިހެން؛ ބައެއް ގަ ރާރުތަކުގައި އެބަ ހިމެނޭ ،
މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދުތައް، އެއީ ކުރިން ބެލެ ހެއްޓި ސަރަ ހައްދުތައް ރާއްޖެއަށް މަސް ބޯޓުތައް ބޭރުން
ވަނުން މަނާކުރާ ގަރާރެއް ވެސް އެބަ ހިމެނޭ. އެހެންވީމާ، މިއާ ގުޅޭ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެ ފަރާތްތަކާ
މަޝްވަރާއެއް ކުރުމަށްފަހު މި 4 ގަ ރާރު އެއްކޮށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އަދި ތިނަދޫ އުތުރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
2

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހަޅުއްވާފައި
އޮތީ، މިއަދު އެއީ ސުންގަޑިއެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިއަދުން މިއަދަށް ނިންމަން. ހަމަ އެއަށް ތާއީދު ވެސް
ކުރައްވައިފި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާފައި އަދި ހަމަ އެއާ ވިދިގެން އިތުރު
ހުށަހެޅުމެއް ތިޔަ ހުށަޅުއްވަނީ، އަނެއްކާވެސް މި ގަރާރާ ގުޅޭގޮތުން، ގަރާރުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތު ރު ފަރާތްތައް
ހުރިހާ ގަރާރެއް އެއްކޮށްލާފައި ގެނުވަން. އެހެންވީމާ، އަޅު ގަނޑަކަށް އަދި އެހާ ރަނގަޅަކަށް ތިޔަ ހުށަހެޅުއްވި
ހުށަހެޅުއްވުން ސާފެއްނުވި.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ ފްލޯއިން ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާފައި މި ވަނީ މި ގަރާރުތައް ދިރާސާކުރަން. އެހެންނަމަވެސް،
ރިޕޯޓެއް ސިފައިގަ އި މި ގަ ރާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވަ އިލައި ފްލޯ އަށް ފޮނުވާއިރުގައި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް
ކޮށްފައި އޮތް ކަމަކަށް ނުފެނޭ. ހަމައެކަނި ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރާ އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދެއްކީ. އެހެންނަމަވެސް، މި
ހަތަރު ގަރާ ރުތަކަކީ އޭގައި ތަފާތުތަކެއް އެކުލެވިގެންވާ ގަ ރާރުތައް. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ބެހޭ ދާއިރާގެ ބޭފުޅަކާ
މަޝްވަރާނުކޮށް ފޮނުވައިލާއިރުގައި ރިޕޯޓުގައި ނޯންނާނެ އެކައްޗެއް ވެސް. އެއްވެސް ދިރާސާއެއް ވެސް ނޯންނާނެ.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރުވާކުޑަކަން ފެންނާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދު ބަލަ ހައްޓަން ތިބި ބަޔަކަށް ވެސް ފާއިތުވި ވެރިކަންތަކުގައި ކޮންމެވެސް ކަންތައްތަކެއް
ފެނިފައިވޭ. އެހެންވީމާ، އޭގެ ސިޓީއަކުން ނަމަވެސް. މިސާލަކަށް ތި ބޭފުޅުން ގެންނަން ފެނިވަޑައިނުގަންނަ ކަމަށް
ވަންޏާ ސިޓީއަކުން ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ، ރާއްޖޭގައި ފާއިތުވި ވެރިކަންތަކުގައި ބައެއް ބޯޓުތައް ހިފަހައްޓާފައި،
ވަކި ހިސާބަކުން ދޫކޮށްލައި، ސިޔާސީ ނުފޫޒާ ހެދި އެބަހު ރި މިކަހަ ލަ ކަންތައްތަކެއް ހިނ ގާފަ. އެހެންވީމާ، އެ
ފަރާތުގެ ލަފައެއް މިކަމުގައި. ބޭރު ބޯޓުތައް ރާއްޖޭގެ ސަރަ ހައްދުގައި މަސްވެރިކަންކުރާއިރުގައި ކިހާ ދަތިތަކެއް ތޯ
ވަނީ، ކޮންކަހަލަ މައްސަލަތަކެއްތޯ ހުރީ ސިޔާސީ ގޮތުން، އަދި ހަމައެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދެއްކިއިރު އެބަ
ހިމެނޭ، ރާއްޖޭ ގެ ސަރަޙައްދު ބަހަލައްޓާ ކޯސްޓުގާޑުތަކަށް ހޭދަވަނީ ކިހާ ތެލެއްތޯ. މިފަދަ މަޢުލޫމާތުތަ އް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވޭ މިއާއެއްކޮށް. ގެންނަން، ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފަރާތްތަކުގައި
ސިޓީއަކުން ނަމަވެސް ދަންނަވައިގެން މި މަޢުލޫމާތުތައް އަޅުގަނޑުމެން ހޯދާފައި، މިއާއެއްކޮށް އެކުލަވައިލާ ރިޕޯޓު
ހުށަހަޅަން އަޅުގަނޑު އެދެނީ. އެހެންވީމާ، ސުންގަޑިއަށް މިހާރު ކަނޑައެޅިފައި އޮތް 4 ގަ ރާރެއް އެއްކޮށް ގެންދެވޭނެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ.
3

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބަންގިއަށް މެދުކަނޑައިލާނަން އިނގޭތޯ ކުޑަވަގުތުކޮޅެއް އިނގޭތޯ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އިތުރު މެންބަރެއް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތް ތަނެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް
މިހާތަނަށް މި ފެންނަނީ، މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް.
މާމިގިލީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރި ރު. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނީ، މި ގަރާ ރު އަޅުގަނޑު ވެސް ކިޔާލައިފީމޭ. ދެން މި
ގަރާރު އެކި ބައިތަކަށް ބެހިފައި ހުރިއިރު، މީގައި އޮވޭ، ދިވެހި ސަރުކާރުން ދިވެހިން ބާނާ މަސްގަތުމަށް 4
ފަރާތަކާއެކު އެކްސްކުލޫސިވް އެގްރިމެންޓުތަކެއް ހެދިފައިވާތީ، އިތުރަށް ފަރާތްތަކަށް މަސްގަތުމަށް ރާއްޖޭގެ
ސަރަހައްދަށް ހަރަ ކާތްތެރިވުމުގެ ހުއްދައެއް ދެވިފައި ނެތް ހިނދު، އަދި އެ އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އެ
ފަރާތްތަކުން މަސްގަންނަ އަގުކަމުގައި ހަމަޖެހިފައިވަނީ، 8 ރުފިޔާ ކަމަށް ވީ ހިނދު، އަދި މަސްގަތުމަށް ލާޒިމުކުރާ
އެއްވެސް އަދަދެއް ކަނޑައެޅިފައި ނެތް ހިނދު، މަސްގަންނަ ފަރާތްތައް އިތުރުވުމުން، މަސް ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ
މެދުގައި ވާދަވެރިކަން އުފެދުނީމަ މަހަށް ލިބޭ އަގު ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް ފެންނަ ހިނދު، ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުގެ
އިތުރުން، ރާއްޖޭ ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް ވެސް މަސްގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ދީ، އެ ފަރާތްތައް ވެސް އިތުރުކުރަން
މުހިއްމުކަމުގައި. އާދެ! މި ވާހަކައާ ބެހޭ ގޮތުން ދެން ދަންނަވައިލާއިރު މީގައި ދަންނަވަން އުޅޭ ވާހަކައަކީ، އެއް
ކަމެއްމ ދެ ކަމެއް ނޫނޭ. މީގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ވެސް ވިސްނައި ލާފައި، މިކަން
ކުރުމުގެ މުހިންމުކަން ބޮޑު ވާހަކަ ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން މާ ދިގު
ވާހަކަތަކެއް ދައްކާކަށެއް ނޫން. އަދި އޭގެއިތު ރުން ވެސް އެބަހުރި ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ. ދެން 4 ރުފިޔާ، 8 ރުފި ޔާ
އެއީ ދެން ދަށް އަގު ކަމަށް ވިޔަސް ވެސް، މިއިން ޒަމާނަކު 8 ރުފިޔާއަށް މަސް ގަތް މީހަކު ނޫޅޭހެން އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ. 20 ރުފިޔާއަށާއި 18 ރުފިޔާއަށް މިހެން ދާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ހަމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ
އިނގޭތޯ. މި ގަރާރުގައި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮ ށް
އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް އުދަގޫ ކަންނޭނގެ މިއަދުން މިއަދަށް ނިންމާލަން. ދެން އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވިދާޅުވިހެން،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ފަދައިން، މީގަ އި ބަލައިލަންޖެހޭ ކަންތައްތައްތަކެ އް އެބަހުރި ކަމަށް ގަބޫލުކުރާތީ، އެ
ވާހަކަ ދަންނަވާލަންވެގެން. މިއަދުން މިއަދަށް ނިންމާލަންޏާ، އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ފެންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
4

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މި ގަރާރުތަކުގައި އެބަ ހިމެނޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ 4 ސަރަހަ އްދަކަށް
އެކްސްކުލޫސިވް ރޭޓެ އް، އެކްސްކުލޫސިވް ކޮންޓްރެކްޓެއް ހަދާ ވާހަކަ. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި
އެއްބަސްވުންތައް ބާތި ލުކުރާނެ ކަމަށް މި ގަ ރާރުތަކުގައި ހިމެނޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ މި ކޮމިޓީއަށް އެ
ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެ، އެ ފަރާތަކުން ކޮންމެވެ ސް ވަރެއްގެ ލަފައެއް ވެސް ހޯދުން. އެހެންނޫންކަމަށް
ވަނީނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮންޓްރެކްޓުތައް ބާތިލުކުރީމަ އަނެއްކާވެސް މައްސަލަތަކެއް ވެސް އަތުވެދާނެ.
އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތްތަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަތުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑު؛ އަޅުގަނޑު ލަފާކުރާ ގޮތުގައި ރާއްޖެއިން
ދޫކޮށްފައިވާ ސަރަހައްދުތަކުން އެންމެ ފަރާތެއް ނުވަތަ ދެ ފަރާތެއް ފިޔަވައި ދެން ހުރި ފަރާތްތަކެއް މަސައްކަތެއް
ނުކުރޭ. އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތްތަކުގެ ލަފައެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ. ކޮންޓްރެކްޓެއް ބާތި ލުކުރީމަ މިހާރު ވެސް
ދައުލަތުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ގެ އަދަދުތައް ބޮޑުވެގެން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އެއީ
ހުށަހެޅުމެއް ގޮތުގައި. އެ ފަރާތްތަކަށް ދެކޭ ގޮތް މީގައި ހާމަކޮށްދިނުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިތުރު ބޭފުޅަކު މި ވަގުތަކު ނެތް ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފަ. އަދި އޮތީ
އެންމެ ހުށަހެޅުމެއް އައިސް އެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުލިބިފަ. މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާސިމް
އިބްރާހީމް.
މާމިގިލީ ދާއި ރާގެ މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އޮތީ، މީގައި މިހާރު ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް. އޭގެފަހަތަށް ދެވަނަ ޕޭޖުގައި
ވެސް އެބައުޅޭ. 4 ،3 ،2 ،1 ކަމެއް. މީގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތް ދަންނަވާލަފާނަން. ދެން މަސްވެރިކަމުގެ
ދާއިރާގައި ހޭކޭ މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކަމަށް ވެސް ވެދާނެ. ދެން ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ،
މީގައި ބޭރު ބޯޓުފަހަރަށާއި އަދި އަމިއްލަ ގޭދޮށު ފެކްޓް ރީއަށާއި މި ކަންކަމަށް ފުރުޞަތި ދީފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ލިބޭ މަހުގެ ވޮލިއުމް ކިހާވަރެއްތޯ؟ ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ކުއެންޓިޓީ އާ އެއްޗެއްސަށް ވެސް ވިސްނައި ލާފައި
ކަމެއް ކުރާ މީހަކު ކުރާނީ، ވިޔަފާރިއެއް ކުރާ މީހަކު ކުރާނީ، އޭގައި ދެކޮޅުޖެހޭ އުސޫލަކަށް އޮވެގެންނޭ އަޅުގަނޑު
ހިތަށްއަރަނީ. ދެން ކޮންމެޔަ ކަސް މި ކަންކަން މިގޮތަށް ވެގެންދިޔައީމަ ގިނަ ބަޔަކަށް ފައިދާ ލިބިގެންދާ ގޮތެއް
5

ހަމަޖެހިގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް އެދޭ ކަމެއް. ގިނަ ބަޔަކު ތަނަވަސްވާނެ، ރަނގަޅުވާނެ ގޮތް. އެކަމަކު ވެސް
ވިޔަފާރިއެއް ކުރެވޭނީ ވިޔަފާރިއެއްގެ އުސޫލުން އެއަށް ގެއްލުންނުވެ ދާ ކަމަށް ވަންޏާ. އެހެންނޫނީ އެންމެން ވެސް
ބޭންކުރަޕްޓުވާނީ. އެހެންވީމާ، ބޭކްރަޕްޓް ވެގެންދިއުމަށްވުރެ ރަނގަޅުވާނީ ހަމަޖެހޭ އުސޫލަކުން އެ ކަންތައްތައް ވެ،
ސަސްޓެއިބަލްކޮށް ގެންދެވޭނެ އުސޫލެއް ހަމަޖެހިގެންދިއުން. އެހެންވީމާ، ދަންނަވާލަން މި އުޅެނީ، މިއަދުން މިއަދަށް
ކިހިނެއްތޯ މުޣުނީ މިކަން ނިންމާފައި، އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ފާހަގައެއް ލާހެން، ނޫނިއްޔާ އަމާބުނީމަ ފަރަށް
ދާހެން މިކަން ނިންމައިލާނީ. އެހެން ވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މީގައި ދިމާދިމާލަށް ވާހަކަދައްކާލައި ބަލައިލަން
އެބަޖެހޭހެން އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވިދާޅުވި ފަދައިން. އެހެންވީމާ ، ކަންތައްތައް ބަލަ އިލުމުގެ މުހިންމުކަން ވަ ރަށް ބޮޑު.
ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އެއްޗަކީ، ރާއްޖޭގައި މިހާރުވެސް މަސްގަންނަ ފަރާތްތަކުން މިފްކޯ ވިޔަސް ،
އަދި ކޮންމެ ބަޔަކު ކަމަށް ވިޔަސް، ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއްގައި އެކަން ކުރަމުންދަނީ. މިފްކޯއިން އެކަން ކުރަނީ
ދިވެހި ދައުލަތަށް ފައިސާ އަޅައިގެން. ކިތަންމެ ބޮޑު ޚަރަދެއް ވިޔަސް، އެކަމުން ރައްޔިތުންނަށް ފަސޭހަކޮށްދިނުމަށް
ޓަކައި ގަންނަމުންދަނީ. ދެން އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން، ހަމަ އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކު ނުވޭ. ހަތަރު ފަރާތަކަށް
ދީފައި އޮތްއި ރު، ހަތަރު ފަރާތަކަށް ލައިސަން ދީފައި އޮތްއިރު، ދެ ފަރާތަކުން ނޫނީ ނުކުރާ ވާހަކަ އިބްރާހީމް
ރަޝީދު ވިދާޅުވެއްޖެ. އަނެއް ދެ ފަރާތް ކީއްވެގެންތޯ ނުކުރަނީ؟ ކޮބައިތޯ މައްސަލައަކީ؟ އެހެންވީމާ، އެ މައްސަލަ
އަގުތަކާ އެއްޗު އްސާ ވާސިލު ވުން މުހިއްމު ކަންނޭނގެ. ކަމެއް ކުރާއިރު ގައި އެކަމެއް ދެނެގަނެގެން އެކަން ކުރުމަ ކީ
އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމަށް ފެންނާތީ. ހުޅުވާލަން ވީ ހަމަ ގޭދޮށު؛ ކޮންމެ ގެ އަކުން ވެސް އެކަން ކުރެވޭ ގޮތަށް.
އެއީ އާމްދަނީ ލިބެންޏާ، ޑޮލަރު ޖީބަށް ވަންޏާ ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ އިނގޭތޯ. އެކަމަކު، އެކަން އެހެން ވާނެބާއޭ
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކަށް އަންނަނީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން އިނގޭތޯ. އެބައޮތް މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފަ.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެޖެންޑާއަށް ބަލަ އިލާފައި އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން މި އުޅެނީ، އެޖެންޑާ ނަންބަރު 1ގައި
ފާހަގަކުރާ، ދުވާފަރު ދާއި ރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ގަރާރާ ބެހޭ ގޮތުން އެއްޗެ އް
ދަންނަވާލަން. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ގަ ރާރާ ދޭތެރޭގައި މި ގޮތް ނިންމުމަށް ތާއީދު ކުރާ ސަބަބަކީ ،
މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި މިއަދު މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ވިދާޅުވި، ތިމަންމަނިކުފާނަށް އެޓަރނީ
6

ޖެނެރަލްގެ ފަރާތްޕުޅުން މި ބަންދުތެރޭގައި، އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތްޕުޅުން އިޝާ ރާތެއް ލިބިފައި އެބަ އޮތޭ މި
ދައުރުގައި މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ގާނޫނެ އް މަޖިލިސް ތަޅުމަށް ގެންނަ ވާހަ ކަ. މިއީ ހަމަ ހަނދުމަފުޅުބަހައްޓަ ވަން
ރަނގަޅު ޕޮ އިންޓެއް އިނގޭތޯ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، އެބަ އިނގޭ ގާނޫނެއް އެބައާދޭކަން މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ތަޅުމަށް.
ދެވަނަ ޕޮއިންޓަކީ، މި ގާނޫނާ ގުޅިގެން ނުވަތަ މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ހަތަރުފަސް ގަ ރާރެއް އެބައޮތް ހުށަހެޅިފަ.
އޮތްއިރުގައި އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިސާލަކަށް ކިހިނެއްތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެން ހަތަރުފަސް ގަރާރަކަށް ތަފާތު
މަރުޙަލާތަކެއްގައި މިތާނގައި ބަހުސްކޮށްގެން ދިރާސާކުރާނީ، ސަރުކާރުން އެބަ ހުށައަޅައޭ ދި ރާސާކޮށް ނިންމާފައި
ގާނޫނެއް. ދިރާސާނުކޮށެއް ސަރުކާރަކުން ހުށައެއް ނާޅާނެ ގާނޫނެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން ހުށަހަޅާ ނެ
ކަމަކަށް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ ކީއްކުރަންތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެން ހައެއްކަ މެންބަރުން މި ތަނަށް ގެނެސް، އިޤްތީޞާދީ
ކޮމިޓީގައި؛ ހަނދުމަފުޅުހުންނާނެ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ގިނައިން ދެންނެވިން މި ގަވާއިދު ހެދިއިރު ވެސް ވަރަށް
މުހިންމު ކޮމިޓީއެއް ކަމަށް މިކަން ކޮމިޓީ ބަލައިދެއްވާށޭ. އެއީ ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ އިޤްތިޞާދީ ކަންތަކަކާ އި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަޢުޔެއް ނުވަތަ ދެކޭގޮތެއް ތިލަކުރަން އޮންނަ ކޮމިޓީއެއް މިއީ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، އެބައާދޭ ގާނޫނެއް
ފައްކާކުރެވިގެން މަޖިލިސް ތަޅުމަށް. މިތާ އެބަ ހިނގާ ލޫސްކޮށް ނުވަތަ ރެންޑަމްކޮށް ހަތަ ރުފަސް ގަރާރެއް އިނގޭތޯ.
އަނެއްކާ މި ދަނީ ގާތްގަނޑަކަށް ދެ ހަފުތާ އެ ގަރާރުތަކަށް ބަހުސްކުރަމުން ތަޅުމުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ، އެ ގާނޫނު އަންނަންދެން މަޑުކޮށްލަންވީނޫންތޯއޭ. ޖުމުލަކޮށް ގާނޫނުގައި އެ ބުނާ އެއްޗަކަށް،
އެ މައިގަނޑު ޕޮއިންޓުތަކަށް ދިރާސާކުރަން މި ކޮމިޓީއަށް ގެނެސްގެން. ދެން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ދެން ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކެއް ހާޒިރުކު ރުން. ހާޒިރުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ދެ
އެއަށްތާ ގޮތް ނިންމަންޖެހޭނީ. މި ގަ ރާރުތަކަށް ގޮތް ނިންމަންޏާ، ދެން މީގައި ވާނެ ގޮތެއް ދަންނަވާފާނަން. އެންމެ
ފަހުން އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރަށް އެނގިވަޑައި ގަންނަވާނެ، މި ޖަލްސާ ބޭއްވި ދުވަހު ޕޮއިންޓު 4 އާ ހަމައަށް އެޖެންޑާ
އޮތީ. މިހާރު މި ދަނީ 6 ،5. ދެން ދާނީ 8 ،7 ވެސް އިތުރުވަމުން. އެއީ މި ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތައް ދާނީ ދެން
ހަމަ ގިނަ ވަމުން. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް އެ އިން ގަރާރެއް ބަލައިނުގަނެ މިހެން ޕެންޑުކުރާ ކޮންމެ ހާލަތެއް ގައި ދެން
ދާނީ ހަމަ މިތަނަށް ގެންނަންޖެހޭ ފަރާތްތަ އް ގިނަވަމުން. އެކަމަކު ގާނޫނު ވެސް އަންނާނެ ދެއްތޯ. އަ އިމަ އަނެއްކާ
މި ވީ ގާނޫނަށް ޑިބޭޓްކުރަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، ހަމަ ޕްރޮޑަކްޓިވް ނޫން މަސައްކަތްތަކެކޭ މި ކުރެވެނީ. އަޅުގަނޑު
ވަރަށް ޖެނުއިންކޮށް މި ވާހަކަ މިދެންނެވީ. ދެން މިއަށް މި މާނަ ނަންގަވާނެ ގޮތެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ. އެކަމަކު
ه
އެއަށް ދެން ބުންނަޖެހޭނީ حَ سْبنَُا لَُّا وَنِ عْمَ الَْو كِي لُ އޭ. ދެން އަޅުގަނޑު މި ހިސާބުން؛ އަޅުގަނޑުގެ ހުށަހެޅުމަކީ،
ގަރާރުތައް މަޖިލީހުގެ ފުލޯ ގައި ޑިބޭޓްދާ ރޫހަށް ބަލާފައި، ގޮތް ނިންމަމުން މިތަނުން އަވަހަށް ގެންގޮސް، ގާނޫނު
އައިމަ ގާނޫނަށް ޑިބޭޓްކުރަން އިނގޭތޯ. އެހެނެއް ނޫން، މި ގަރާރު ގައި މިސާލަކަށް ބޭރު މަސްބޯޓުފަހަ ރު އައިސްގެން
މަސްގަތުމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުގެ އޮޕީނިއަނަކީ އަޅުގަނޑު އެއްބަހެއް ނޫން އެކަމަކަށް އިނގޭތޯ. އެއީ ނުވާ ސަބަބު
7

ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިސް ފުލޯގައި ކިޔައިދީފިން. އެއީ މިދެން އަނެއްކާވެސް ދިގު ވާހަކައަކަށް ވާނެތީ
އަޅުގަނޑު މި ކު ރުކޮށްލަނީ އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންވީމަ، ހަމަ ނޫން، ވަރަށް ސީރިއަސްކޮށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަމަ ސިއްރު ވާހަކައެއް ވިދާޅުވާންޖެހޭ ކަހަލަ
ކަމެއް ނޫން. ވަރަށް ސީ ރިއަސްކޮށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންހިފީ.
އަޅުގަނޑު މުޤައްރިރަށް ހަމަ ރިކަމެންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިގަރާރުތައް ބަހައްޓަންވީހެން މި
ގާނޫނު އަންނަންދެން އެއަށް ކޯރިލޭޝަނެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ. އެކުއެ ކީގައި މިއަށް ޑިބޭޓްކުރިއްޔާ ކަންނޭނގެ
ފަސޭހަވާނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކު ރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މަސްވެރިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ބިލު އެކުލަވަ އިލެވި 18 ވަނަ މަޖިލީ ހަށް
ހުށަހެޅީ އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ. އެ ބިލު ހުށަ ހެޅުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު އަނބުރާ އެ ބިލު ގެނައީ ރައްޔިތުންގެ
ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރީމަ. އެ ކަންބޮޑުވުންތަކުގެ ތެރެ އިން އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު އެއް ކަމަކީ،
ރިކްރިއޭޝަނަލް ފިޝިންއަށް ލައިސަންސް ނަގަންޖެހުން. ހުއްދައެއް ނަގަންޖެހުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ބައިތައް
އުނިކޮށްފައި އެ ބިލު އޮތީ ގާތްގަނޑަކަށް ފަރުމާކޮށް ނިމިފަ. ދެން މިހާރު އަލަށް މަޝްވަރާކުރެވޭ ގަރާރުތަކު ގެ
ކަންތައްތައް، ސީދާ ގިނަކޮށް އެހެން ކިޔާފައި، ޕްލެޓްފޯމެކޭ ކިޔާފަކާއި އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އަލަށް
ޑްރާފްޓްވެގެން އަންނަ އެތީ ގައި ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމުލަކޮށް މި ބާވަތުގެ ލައިސަންސްތައް ދިނުމުގެ
އިޚްތިޔާރީ ބާރުތައް ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީން ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން ދޫކުރާނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ހާރު މި
ގަރާރުތަކަކީ، ސީދާ މީގައި މި ބުނާ 5 ކަންތައްތައް ނަމުން ލިޔެވިގެން ބިލުގެ ތެރޭގައި އަންނަންޖެހޭ
ކަންތައްތަކެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑެއް އެހާ ބޮޑަކަށެއް ގަބޫ ލެއް ނުކުރަން އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންތައްތައް
ކުރެވޭނެ މަގު ގާނޫނުން ފަހިވެގެންގޮސްފައި އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެ ބިލަކީ. ދެން މި ގަރާރުތަކުގެ ބޭނުމަކީ،
މިހާރުގެ މެޖޯރިޓީ އޮތް ބޭފުޅުންގެ ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން، އެ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި ރައްޔިތުންނަށް
އިތުރަށް ހޭ ލުންތެރިކަން އިތުރުކޮށްދީ ،ކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ހާމަކޮށްދިނުން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކެނީ
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި މި ވާހަކަ ވެސް ހިއްސާކޮށްލާނަމޭ. ދެން ފުރުޞަތެއް
އަރުވާނަން އާދެ، އިނގޭތޯ. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
8

އާދެ! އަޅުގަނޑުވެސް ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިދާޅުވި ވާހަކަތަކަށް
އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ ތާއީދުކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އަދި
މިއަށް ބަހުސްކުރަން ނޫނީ ބޭބޭފުޅުން ހާޒިރުކުރަން ފުރުޞަތު އެބަލިބޭ. މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވިދާޅުވިހެން، ގާނޫނެއް
މިއަށް ހެދުމަށްޓަކައި ފަރުމާކޮށްފައި މިހާރު ފޮނުވުމަށް ސަރުކާރުން ދަނީ ތައްޔާރުވަމުން. މި މަރުޙަ ލާގައި
މިކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ބެހޭ ވުޒާރާތައް ހާޒިރުކޮށްފައި އެ ސުވާލުތައް ހިންގިދާނެ ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ އެއަށް އެތާއީދުކުރުމާ އެކުގައި، މުޣުނީ އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ވީ އެންމެ
އަވަހަކަށް، މިއަދުން މިއަދަށް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި މަޖިލީހުގެ ފުލޯގައި ރޫހު ހުރި ގޮތާއި މި ކަންކަން
ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުވެގެން މި ދިޔައީ. މި ގަރާ ރުތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް މަސައްކަތް
ނިންމަން. ނިންމާފައި ފާސްކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފު ރުޞަތެއް އަރުވާފައި މާވަށު
ދާއިރާގެ މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. އިބްރާހީމް ރަޝީދު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އުފެދޭ ސުވާލަކީ، ސަރުކާރުން މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ބިލެއް
އެކުލަވަ އިލާއިރުގައި އޭގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަރާރުތަކެއް އައިމާ ގަރާރުތަކަށް ބަހުސްކޮށް، އަދި ކޮމިޓީއަށް
އައިމާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރަން ފޮނުއްވީ ކޮންސަބަބަކާ ހެދިތޯ؟ މިއީ އުފެދޭ ސުވާލެއް. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އުފެދޭ
އަނެއް ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާނުކޮށް މަޖިލީހަށް، މި ކޮމިޓީން އަނެއްކާ ފުލޯއަށް ފޮނުވާލީމަ ދެން ކިޔާނީ
ކޮން ފާޑެއްތޯ؟ މިއީ އުފެދޭ ސުވާލުތަކެއް. ދެން އެހެންވީ މާ، މިހާރު މި އޮތީ ދިރާސާކުރަން ފޮނުވިފަ. މީގައި
ދިރާސާކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އެބަހުރި. އެކަމަކު ތިބޭފުޅުން އެދިލައްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަދި އިތުރު
ފަރާތްތަކުން ވެސް އެދިލައްވައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާ ޟެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި އޮތް ގޮތަށް ހަމަ
ފޮނުވާލަންވީ. އެ ހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅައިފިން އެ ފަރާތްތަކަށް ފުރުޞަތުދޭން. އެ ފަރާތްތަކަށް
ގެންނަން. އެހެންނަމަވެސް، ސަޢީދު ވެސް އެ ވިދާޅުވީ، ތިމަންނަ މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކޮށްފައި ފޮނުވަން ފުލޯއަށް
ބޭނުމޭ. އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއް ނެތް. ވޯޓަށް އައްސަވަން ވީ ހަމަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
9

އާދެ! މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދު.
މާވަށު ދާއިރާ ގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ ފާސްކޮށްފައި ފޮނުވުމެއް ވެސް ނޫން ޒިންމާދާރުކަން ކުޑަ ގޮތެއްގަ އި.
އެކަން ކުރުމެއް ވެސް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަންޑަސްޓޭންޑްވާނެހެން.
ސަރުކާރުން އަދި 18 ވަނަ މަޖިލިސް ވިޔަސް އަދި އޭގެ ކުރީ ސަރުކާރަކުން ވިޔަސް، ގާނޫނެއް ހަދަންވާނީ މި
ދިރާސާތަކެއް ކޮށްފަ. އެ ދިރާސާގައި މިސާލަކަށް އެބަބުނޭ، ތިވިދާޅުވި؛ މުޤައްރިރު ތި ވިދާޅުވި ވާހަކަ ތެދުފު ޅު
ކަމަށް ވަންޏާ ރެކްރިއޭޝަނަލް ފިޝިންއަށް ހުއްދަދޭ ވާހަކަ. މިހާރު 19 ވަނަ މަޖިލީހަށް ނުވަތަ މިހާރުގެ
ސަރުކާރަށް އެކަން ކަމުނުދިޔައީ. އެކަން އޮމިޓްކޮށްފައިތާ އޮންނާނީ ކަމުނުދަންޏާ. ދެން ތިބޭފުޅުން ތިވިދާޅުވަނީ
މެޖޯރިޓީ އޮތީ މިހާރު މިގޮތަށް ކަމަށް ވާތީ، މިގޮތަށޭ މީގައި ރޫހު އޮންނާނީ. އަޅުގަނޑު އެއަކަށް ޑިނައިއެއް
ނުކުރަމޭ. މެޖޯރިޓީއާއި މޯރަލް އޮތޯރިޓީއަކީ ވެސް ތަފާތު ދޭ އްޗެއް ދެއްތޯ. އަޅުގަނޑު ޕޮއިންޓަކީ، މިސާލަކަށް މި
ގަރާރުތަ އް ޓެކްނިކަލް ލެވަ ލެއްގައި ދިރާސާކުރަންޖެހޭތޯ ސުވާލަކީ. އެއަށް ޖެހޭ ކަމަށް ވަންޏާ ތިބޭފުޅުން މެނިފެސްޓޯ
ގެނައިއިރު އޮންނާނީ ކޮށްފައިތާ ދެއްތޯ. މެނިފެސްޓޯގަ އި އެއްޗެއް ޖައްސަވާއިރު އޮންނާނީ ކޮށްފައިތާ. ދެވަނަ
ޕޮއިންޓަކީ، މިސާލަކަށް މި ބިލު ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުމަށްފަހު، ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުމަށްފަހު ދެން
ދިރާސާކުރަންޖެހޭނެތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި މަޖިލީހުގައި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށް އަންނަންޏާ އެ
ބުނެވެނީ ދިރާސާކުރާށޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ، އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅުމަކީ މީތި ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށްލަން
މި ރިޕީޓުކޮށްލަނީ މި 5 ގަރާރު އިހަށް ސައިޑްކޮށްލަންވީ ނޫންތޯއޭ އެގާނޫނާ އެއްކޮށް މީތި ގެންނަން އިނގޭތޯ. އެއީ
އަޅުގަނޑުގެ ހުށަ ހެޅުމަކީ. މިއީކީ އެއްވެސް ހާލެއްގައި މީތި ޑިލޭކުރާކަށް ނުވަތަ އަވަސްކުރާކަށް، މި ރޫހެއްގައި ނޫން
އަޅުގަނޑު ވާހަ ކަދެއްކީ. ދެން އޮންނާނެ ގޮތަކީ މި ގަ ރާރު ފާސްކުރުން. ދެ ބޭފުޅުން ވެސް ރަނގަޅު ވާހަކަ ތި
ދައްކަނީ. އިބްރާހިމް ރަޝީދުގެ ވާހަކަފުޅަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ %100 ތާއީދުކު ރަން. މި ދިރާސާކުރަންޖެހޭ. މިތަނަށް،
އެހެންވެއްޖެއްޔާ ދެންޖެހޭނީ ފަރާތްތަކެއް ހާޒިރުކުރަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ވާހަކަ
ހަނދުމަފުޅުހުންނާނެ. ނޯޓުވެސްކޮށްފައި އޮންނާނެ. މި އެޖެންޑާ ދާނީ ދިގު ވަމުންނޭ. މަސައްކަތްދާނީ ފުނިޖެހެމުންނޭ.
އެގޮތްތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅީ ނުވަތަ އިފެކްޓިވް ކޮށް މިކަން ކުރުންތޯއޭ ބޭނުމީ؟ އެ ބޭނުމަށް ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ބެލީ އިސްމާޢީލް، އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލްގެ ވާހަކަފުޅުގައި ހުށަހެޅުއްވީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ މީގައި ގާނޫނެއް އަންނަ ވާހަކަދައްކާތީ ހައްތަހާވެސް ގަރާރުގެ ކަންތަކުގައި މި ތާށިވަ ނީ
އިނގޭތޯ. އެ ވާހަކަ ސާފުކޮށްލަދިނީ ހަމަ.
10

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި މަ އުޟޫޢުގައި މި ގަރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް
ދިގުކޮށް މަޝްވަރާކުރެވިއްޖެ. ދެން ހަމަ އެންމެ ހުށަހެޅުމަ ކަށް އަދި މިހާތަނަށް އައިއިރު ތާއީދު ލިބިފައި އޮތީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން މި ހިސާބުން އެ ހުށަހެޅުމަށް ވޯޓަށް އަހާނަން އިނގޭތޯ. އެއީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހެޅުއްވި ސުންގަޑިއަކީ މިއަދު ކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ
މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހައިގެން މި އުޅެނީ. ދެން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން
ވޯޓުދިނީމަ ރަނގަޅުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބަލައިފިން މި ގަރާރުގެ ސުންގަޑިއަކީ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް
ނިންމުން ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ކުރިއަށްދާންނަ އިނގޭތޯ އަނެއްކާވެސް. މިހާރު ދެން މި އޮތީ
މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ ދެވަނަ އައިޓަމް. މީގައި މި އޮތީ، ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ރަށު ކައުންސިލާއި އަދި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން ރަށް ރަށުގައި ގޭދޮށު މަސްފެކްޓްރީ
ގާއިމުކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ގަރާރު. މިއަށް ސުންގަޑި ކަނޑައެޅުމަށް ތިޔަ ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ
ޚިޔާލުތައް ފާޅުކުރައްވަން ފުރުޞަތަށް ހުޅުވާލަން. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިޔާމް.
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކު ރިއްޔާ މި އިއްޒަތްތެ ރި މުޤައް ރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް މީގައި ދެކޭގޮތަކީ އިނގޭތޯ،
ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީ ނޫނިއްޔާ ސަ ރުކާރުން މަސްވެރިކަމުގެ ބިލެއް ގެނަ އުމުގެ ކުރީގައި 5 ގަރާރެއް
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައި މި އޮތީ އަސްލު ހަމަ ބްރެއިންސްޓޯމްކުރަންވެގެން
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ވާހަކަދައްކާނީ ހަމަ އެތައް ފަ ރާތަކުން
ނޫނީ އެކި ދިމަދިމާލުން ނޫނީ އެކިއެކި މަޢުލޫމާތުތައް އެއްކޮށްގެން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރަން
ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް މި ގަރާރަކީ ތަސްދީގުކުރާ ގަރާރެއް ނޫންތާ. އަޅުގަނޑުމެން ގަރާރަށް ބަހުސްކޮށްލާފައި މި
މަޖިލީހުގައި ދާނީ ގަރާރުތައް މި ދަނީ، މި އޮންނަނީ، ޢަމަލުކުރެވޭނީ ހަމަ ބިލެއްގެ ގޮތަށޭ. އެކަމަކު ގަރާރަކީ މިއީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީގުކުރާ އެއްޗަ ކަށް ނުވާތީވެ، މިދަންނަވާހެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު މި
ބިލު ފަރުމާކުރައްވާ ބޭފުޅުންނާއި، އޭގެތެރޭގައި ދެން ހަމަ ހިމެނޭނެތާ ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއާއި ދެން ހަމަ
ގުޅުންހުރި ބޭފުޅުން. ތިއްބަވާނީ އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްތައް ބައްލަވަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި
އެހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކު ރި ފަ ރާތްތަކުގެ ވާހަކަތައް ވެސް މި ތަނަށް ގެނެވިފަ އި ހުރީކީ ނޫން.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތައް މިދަންނަވާހެން. ވަރަށް ރަނގަޅު ވާހަކަތައް ވަ ރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން ދައްކާފައި
އޭގެތެރޭގައި ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި ގަރާރުތައް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ނިންމާލަން އިނގޭތޯ.
11

މީގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ފަރާތްތައް ގެނެސްގެން ކޮންމެހެން ކުރާނެ މާ ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ނުހުންނާނެ.
އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަންވީ، މަސްވެރި ބިލު އައިމަ އަނެއްކާވެސް އެއްކަ ލަ މީހުންތައް ގެންނަންވީ ހަމަ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަނގަޅު ބްރެއިންސްޓޯމިން އެއް މީގައި އެބަދޭ ކަންނޭނގެ މި ހު ރިހާ ގަރާރަކަށް
ވެސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަދި ދެވަނަ ގަރާރު މި ދަނީ އިނގޭތޯ. 3 ވަނަ؛ އެހެންވީމާ، އިތުރު
ފުރުޞަތަކަށް ބޭފުޅަކު އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނެތް. އަދި ބޭފުޅަކު ހުށަހެޅުމެއް ވެސް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ހަމަ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރިން ގަރާރު ދިޔަހެން ހަމަ މި ގަރާރު ވެސް އަޅު ގަނޑު ހަމަ މިއަދުން މިއަދަށް މި ގަރާރުގެ ސުންގަޑި
ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވަ ގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިޔާމް.
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެގައި ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އި ސްމާޢީލް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު
ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި އިތުރު ހުށަހެޅުމެއް އައިސްފައިނެތުމާއެކު އަޅުގަނޑަށް މިހާރު ލިބިފައި އޮތް ހުށަހެޅުމާއިގެން އަޅުގަނޑު
ކުރިއަށްދާނަން، ވޯޓަކަށް އަހާނަން. އެހެންވީމާ، މިހާރު ދެވަ ނަ ގަރާރު؛ އެއީ ގެދޮށު މަސްފެކްޓްރީއާ ގުޅޭ ގޮތުން
އޮތް ގަރާރު ސުންގަޑިއަކީ މިއަދު ގޮތެއް ނިންމުންކަން ކަނޑައެޅުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވުން
އެދެން. އާދެ! އެގޮތަށް ފާސްވެ ގެންގޮސްފި. އަޅުގަނޑު ކުރިއަ ށްދާނަން. ދެން މި އޮތީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 3. އޭގައި
މިއޮތީ ރިސޯޓްތަކުގައާއި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ސާރވިސް ޗާޖު ދެ ވޭ އުސޫލާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ
12

މައްސަލަ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވަ އިގެން ނިންމެވި ގޮތުގެ މަޝްވަރާކުރެއްވުން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. އެ ރިޕޯޓާ ގުޅިގެން
މަސައްކަތް ހިނގަ އދިޔަ ގޮތް ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅުމަށް. ތި ބޭފުޅާ ފައިލްގައި އޮންނާނެ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދެވޭ އުސޫލާ
ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މައްސަލަ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ ގެ ސަބް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރާ ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް.
ތަޢާރަފް. މިއީ 9 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވުނު، 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 2019 ވަނަ
އަހަރުގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގަ އި ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައް ކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ގަވާއިދުން ސަރވިސް ޗާޖު
ދެމުންގެންދޭތޯ ބައްލަވައި، އެ ފަރާތްތަކަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލުތައް
ދިރާސާކުރެއް ވުމަށް އެދިވަޑައިގެން، ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް
ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާ މައްސަލަ، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރެއް ވި ގޮތުގެ ކުރައް ވައި ނިން މި
ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. މި ރިޕޯޓްގައި މައި ކޮމިޓީ ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، އިގްތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށޭ. ސަބް ކޮމިޓީ ކަމަށް
ބުނެފައިވަނީ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށޭ. ސަބް ކޮމިޓީކަ މަށް ބުނެފައިވަނީ ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންނަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދެމުންދޭތޯ ބައްލަވައި، ސަރވިސް ޗާޖު ދެމުންދާ އުސޫލުތައް ދިރާސާކުރެއްވި ސަބް
ކޮމިޓީއަށޭ. -2 ސަބް ކޮމިޓީގެ މަޤްޞަދު. ސަބް ކޮމިޓީގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ، 9 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވުނު
19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި، މާފަންނު
ދާއިރާގެ އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައި، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ތާއީދުކުރައްވައި،
ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ގަވާއިދުން ސަރވިސް ޗާޖުދެމުން ގެންދޭތޯ ބައްލަވައި، އެ
ފަރާތްތަކަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދިނުމަށް ޢަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލު ދިރާސާކުރެއްވުމާ ގުޅޭ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭ ގޮތުން
ލިބިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތައް ދިރާސާކުރައްވަ އި، ސަބް ކޮމިޓީ ން ނިންމުން މައި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅުމޭ. -3 ސަބް
ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން؛ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު، މުޤައްރިރު. 2.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ، ނައިބު މުޤައްރިރު. 3. ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޙްސިން ޙަމީދު. 4 -4 ވަނައަށް މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވި ގޮތް. 9 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވުނު، 19
ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި، މާފަންނު މެދު
ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވުމާ ގުޅިގެން، ރިސޯޓުތަކުންދޭ ސަރވިސް ޗާ ޖު
އެނގޭނޭ ގޮތަށް ރާ އްޖޭގައި ހިންގާ އެކިއެކި ރިސޯޓްތަކުގެ ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި މޯލްޑި ވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު
13

އޮތީރިޓީއަށް ލިބެމުންދާ އާމްދަނީގެ ތަފްސީލު ފޮނުވައިދެއްވުމަށް އެއޮތޯރިޓީއަށް ސިޓީ ފޮނުވިއޭ. އެގޮތުން، ސަރވިސް
ޗާޖުގެ ތަފްސީލަކީ ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތުން މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ
މަޢުލޫމާތަކަށް ނުވާތީ، އެ މަޢުލޫމާތަކީ އެ އޮތޯރިޓީ ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ މަޢުލޫމާތެއް ނޫން ކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް
ޓޫރިސްޓު ރިސޯޓްތަކުން ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ސޭލްސްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އަދަދުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ
ފަރާތްތަކުން ލިބޭ ސޭލްސްގެ 10 ޕަސެންޓް ސަރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ދައްކާނަމަ، ވޭތުވެދިޔަ 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި
ސަރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ދޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރާ ހިސާބެއް ތައްޔާރުކުރައްވަ އި އެ އޮތޯރިޓީގެ ނަންބަރު
15 (220PPS/5/57/2019/7 ޖުލައި (2019 ސިޓީއާއެކު ފޮނުވާފައިވޭ. މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް އޮތޯރިޓީން
ކުރިން މިދެންނެވި ރެފަރެންސް ނަންބަރު، 15 ޖުލައި 2019 ސިޓީގަ އި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
މައްސަލަ އިތު ރަށް ދިރާސާކުރެ އްވުމަށްޓަކައި 16 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވުނު 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 2019ވަނަ އަ ހަރުގެ ހަތަރު ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ސަބް ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވައި ލުމަށް ކޮމިޓީއަށް
އެވަގުތު ހާޒިރު ވެވަޑައިގެން ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެން ނެވި ދިހަ މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ނިންމެވިއޭ.
ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ގަވާއިދުން ސަރވިސް ޗާޖު ދެމުންގެންދޭތޯ ބައްލަވައި، އެ
ފަރާތްތަކަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާ އުސޫލުތައް ދިރާސާކުރެއްވުމަށް އެކުލަވައި ލެއްވި ސަބް ކޮމިޓީން
ޖުމްލަ ދެ ބައްދަލުވުން ބޭއްވެވި އޭ. އެގޮތުން، 17 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވި، ސަބް ކޮމިޓީގެ އެއްވަނަ
ބައްދަލުވުމުގައި، ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރާއި މުޤައްރިރުގެ ނައިބު ހޮއްވެވި އެވެ. މި ބައްދަލުވުމުގައި ސަބް ކޮމިޓީގެ
ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ސަބް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުގެ ގޮތުގައި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ
މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހޮއްވެވި އޭ. އަދި މުޤައްރިރުގެ ނައިބުގެ ގޮތުގައި ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާ ގެ މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީ ސަބް ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މެ ންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހޮއްވެވިއެވެ. މީގެއިތުރުން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 133 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ސަބް ކޮމިޓީގައި ޢަމަލުކު ރާނެ ގަވާއިދަކީ
އެ ކޮމިޓީގެ މައި ކޮމިޓީގައި ޢަމަލުކުރަމުންގެންދާ ގަވާއިދުތައް ކަމަށާއި، ސަބް ކޮމިޓީގެ ކޯރަމަކީ 2 ކަމަށް ކޮމިޓީގެ
ފުރަތަމަ ބައްދަލުވުމުގައި ނިންމެވި އޭ. ސަބް ކޮމިޓީއާ ހަ ވާލު ކުރެވުނު މަސައްކަތް ކުރުމަށް ޖުމުލަ 2 ބައްދަލުވުން
ބޭއްވިފައިވެއެވެ. އަދި އެ ބައްދަލުވުމުގައި މެންބަރުން ޖުމުލަ 1 ގަޑިއި ރު ހޭދަވިއެ ވެ. މީގެއިތުރުން މި މައްސަލައާ
ގުޅޭ ގޮތުން މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯ ރިޓީއަށް މައި ކޮމިޓީން ފޮނުއްވި ސިޓީގެ ޖަވާބާ މެދު ކޮމިޓީގެ
މެންބަރުންގެ މެދުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅުން ބޭނުންފުޅުވާ މިންވަރަށް އެ ސިޓީގައި މަޢުލޫމާތު
ހިމަނާފައިނުވާކަން ފާ ހަގަކުރައްވައި، އަދި 2019 ވަނަ އަހަރު ފުރަތަމަ ކުއާޓަ ރގައި ވަކި ރިސޯޓްތަކުން ޖީ.އެސް.ޓީގެ
ގޮތުގައި ދައްކާފައިވާ މިންވަރު ވަކިވަކިން އިނގޭނެ ގޮތަށް ހޯއްދެވުމަށް މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއަށް
ސިޓީ ފޮނުއްވުމަށާއި، ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތްތަކުން ސާރވިސް ޗާޖު ނަގާނަމަ، ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުމާ ގުޅޭ
14

ގޮތުން އެއްވެސް އުސޫލެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއް ހެދިފައިވޭތޯ ބެއްލެވުމުގެ ގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް
ޑިވެލޮޕްމެންޓަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވުމަށާއި، ރިސޯޓްތަކުން ނަގާ ސާރވިސް ޗާޖާ ގުޅޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެ އް
ލިބިފައިވާނަމަ ނުވަތަ ހޯއްދަވާފައިވާ ނަމަ އެ މަޢުލޫމާތު ފޮނުއްވައިދެއްވުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓުއަރިޒަމަށް ސިޓީ
ފޮނުއްވުމަށް ނިންމެވިއެވެ. މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން 23 ޖުލައި 2019 ގައި ބޭއްވި ސަބް ކޮމިޓީގެ
2 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި، މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީގެ ނަންބަރު 22 (220PPS/57/2019/8
ޖުލައި (2019 ގެ ސިޓީން ފޮނުވާފައިވާ، 2019 ވަނަ އަ ހަރުގެ ފުރަތަމަ ކުއާޓަ ރގައި ރިސޯޓުތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ
ބަޔާންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ގޮތުގައި މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއަށް
ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރުގެ ތަފްސީލާ މެދު މަޝްވަރާކުރެވުނޭ. އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް
ޓުއަރިޒަމާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމެންޓުން ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީތަކުގެ ޖަވާބު އެ
ފަރާތްތަކުން ފޮނުވާފައިނުވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއޭ. އެގޮތުން ސަބް ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި މުހިންމު
ނުކުތާއަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނު)ގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުން، ސާރވިސް
ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ ފައިސާ ގެ ޖުމު ލަ އަދަދުގެ % 1 އަށްވުރެ ގިނަ ނޫން އަދަދެއްގެ ފައި ސާ
އިދާރީ ފީ އެއްގެ ގޮތުގައި ކެނޑުމަށްފަހު، ބާކީވާ ފައިސާ ހިނގަމުންދާ މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން އެ ފަރާތެއްގެ
މުވައްޒަފުންނަށް ބަހައި ނިންމަންޖެހޭނީ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ސާރވިސް ޗާޖް ނަގާ ނަމަ ކަމަށް. ދެވަނަ ނުކުތާ.
ރިސޯޓްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ސާރވިސް ޗާޖު ދިނުމަށ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢަމަލުކުރަމުންދާ އެއްވެސް
ގާނޫނެއްގައި އެ ފަރާތްތަކަށް ސާރވި ސް ޗާޖު ދިނުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ލާޒިމްކޮށްފައިނުވާކަން.
ތިންވަނަ ނުކުތާ. ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުމަކީ ލާޒިމް ކަމެއް ކަމަށް ނުވި ނަމަވެސް ގިނަ ރިސޯޓްތަކުން ސާރވިސް
ޗާޖުގެ ގޮތުގައި 10% ނަގަމުންދާ ކަމަށާއި، ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނު)ގެ 51 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުން، ލިބޭ ފައިދާ ގެ ޖުމުލަ އަދަދު ގެ ތެރެއިން 1% އަށްވާ ފައިސާ ފީ އެއްގެ ގޮތުގައި
ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، ބާކީވާ ފައިސާ ހިނގަމުންދާ މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިދެވެމުންދާކަން. އަދި ފަސް ވަނަ ނުކުތާގައި، ހުރިހާ ރިސޯޓުތަ ކުން އެއް ހަމަޔަކުން ޢަމަލުކުރުމަށް
ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުން ލާޒިމްކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށާއި، ސާރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނެގޭ
އެންމެ ގިނަ މިންވަރަކީ % 10 ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ގާނޫނަ ށް އެފަދަ އިޞް ލާޙެއް ގެންނަ ސަބް ކޮމިޓީއަށް ފެންނަ
ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި، ސަބް ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ނިންމަވައިލެއްވިއެވެ. -5 ސަބް ކޮމިޓީގެ ނިންމެވުން.
ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ގަ ވާއިދުން ސާރވިސް ޗާޖު ދެމުންގެންދޭތޯ ބައްލަވައި، އެ
ފަރާތްތަކަށް ސާރވިސް ޗާޖު ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލެއް ދިރާސާކުރެއްވުމަށް 23 ޖުލައި 2019 ގަ އި ބޭއްވުނު
ސަބް ކޮމިޓީގެ ދެވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި މަޝްވަރާކުރެ އްވުމަށްފަހު، ސަބް ކޮމިޓީގެ އިއްތިފާޤުން ނިންމާފައިވަނީ،
15

ހުރިހާ ރިސޯޓްތަކުން އެއް ހަމަޔަ ކުން ޢަމަލު ކުރުމަށް ބާރު އެ ޅުމުގެ ގޮތުން، ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުން ލާޒިމުކުރުމަށް
ފެންނަ ކަމަށާއި، ސާރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނެގޭނެ އެންމެ ގިނަ މިންވަރަކީ 10% ކަމަށް ކަނޑައަޅައި ގާނޫނަށް
އެފަދަ އިޞްލާޙެއް ގެންނަން ސަބް ކޮމިޓީއަށް ފެންނަ ކަމަށޭ. ވީމާ، މައި ކޮމިޓީއަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް މި
ރިޕޯޓާ މެދު ގޮތެއް ނިންމަވައިދެއްވުމަށް އެދި މި ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަމެވެ. މި ރިޕޯޓާއެކު ސަބް ކޮމިޓީގެ
ބައްދަލުވުންތަކަށް މެންބަރުން ހާޒިރުވެ ވަޑައިގެންނެވި ގޮތް އަންގައިދޭ ގޮތުގެ ހާޒިރީ ރިޕޯޓް ޖަދުވަލް 1 ގައި
ހިމަނާފައިވާނެއެވެ. ޝުކުރިއްޔާ. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބް ރާހީމް ރަޝީދު، ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ސަބް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު. އަދި ސަބް ކޮމިޓީގެ މުޤައް ރިރާއި ކޮމިޓީގައި
ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ އަނެއް ދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަ ރުން ވަރަށް ފުރިހަމަ މަސައްކަތެއް ކޮށްދެއްވާފައި ތި އޮތީ .
އެކަމަށް ޓަކައި ޝުކުރުއަދާކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ސާރވިސް ޗާޖުގެ ޕަސެންޓް ނެގުމާ ގުޅޭ ގޮތުން
ގާނޫނަށް ގެންނަން ފެންނަ އިޞްލާޙާ ދޭތެރޭ ސަބް ކޮމިޓީން ނިންމާފައި އޮތް ނިންމުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ނިންމެވުމަށް ފުރުޞަތަށް ހުޅުވާލަން.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން، ސަބް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާއި،
އަދި މަސައްކަތްކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަދި ޢަބްދުލްމުޙުސިނަށް އިނގޭތޯ. މުޣުނީ؛
މާފުކުރައްވާތި! އަޅުގަނޑު ކުޑަ ކަންބޮޑުވުމެއް ހަމަ ހުށަހަޅާލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން ތިން
ބޭފުޅުންނަށް އިނގޭތޯ. ހަމަ ކުޑަކުޑަ އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅާލަން ބޭނުންވަނީ. މިހާރު މީގައި ސަފުހާ ނަންބަރު 4 ގައި
ތިރިން ދެވަނަ ޕޮއިންޓު ގައި މި ބުނަނީ، ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ސާރވި ސް ޗާޖު ދިނުމަށް
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢަމަލުކުރަމުންދާ އެއްވެސް ގާނޫނެއްގައި އެ ފަރާތްތަކަށް ސާރވިސް ޗާޖު ދިނުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުގެ
މައްޗަށް ލާޒިމްކޮށްފައިނުވެއޭ. ވަރަށް ސާފު ދެއްތޯ. ބުނެފައި ދެވަނަ ޕޮއިންޓުގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން، އެ ސަބް
ކޮމިޓީއަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތް އޭގެ ރޫ ހު ވަރަށް ރަނގަޅު. އެހެންނަމަވެސް، މީގައި ކުޑަކުޑަ ޓެކްނިކަލް
މައްސަލައެއް އެބައާދޭ. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކު ރެވޭ ގޮތުގައި، ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުމަކީ ލާޒިމް ކަމަކަށް ނުވި
ނަމަވެސް، ގިނަ ރިސޯޓްތަކުގެ ސާރވސް ޗާޖް ދޭ ގޮތް % 10 އޭ އޮވެފައި، ދެން ފަސްވަނަ ސަފުހާގެ ފުރަތަމަ
ޕެރެގެރާފުގައި މި ބުނާ ގޮތް ރަނގަޅޭ ކުރިން އަޅުގަނޑު މި ބުނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް ކުޑަ އިޞްލާޙެއް މި
ގެންނަނީ. ހުރިހާ ރިސޯޓުތަކަކުން އެއް ހަމަޔަކުން ޢަމަލު ކުރުމަށް ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުން
16

ލާޒިމްކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށާއި؛ އެކަމަށް ތާއީދު. ސާރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނެގޭނެ އެންމެ ގިނަ މިންވަރަކީ 10%
އޭ އިންނާތީ އިނގޭތޯ. އެއީ ތި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންފުޅަށް ގެނޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބައުޅޭ ވެލާ؛ މިދެންނެވި
ރިސޯޓް، ޕްރިމިއަމް ރިސޯޓެއްގެ ވާހަކަ އަބަދުވެސް. ސާރވިސް ޗާޖޭ ބުނާއިރު އަޑުއިވޭނެ ވެލާ ރިސޯޓެއްގެ ވާހަކަ.
އެހެންވީމާ، ވެލައޭ މިދެންނެވީ އިނގޭތޯ. ހަ އި އެންޑް، މާނައަކީ ފޮރިންގ އިންވެސްޓަ ރުންގެ ވަރަށް ބޮޑެތި
އިންވެސްޓްމެންޓް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބަހުރި. އެ މީހުން ބޭނުންވެދާނެ ފަހަރެއްގައި ހަމަ ކޮމްޕެޓިޝަނަށް ޓަކައި
ގިނައިން ދޭން ވެސް. އެއަށްވުރެ ގިނައިން. މީގައި ބުނަންވީ ކަންނޭނގެ އެންމެ މަދުން ނެގޭނެ މިންވަރަކީ 10%
އޭ. ގިނައިން، އެ ހުޅުވަ އިލަންވީ ކަންނޭނގެ. އޭރުން ކަންނޭނގެ ދެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަދު މަސައްކަތްތެރިން.
ތިބޭއިރުގައި ލޭބަރ ކޮމްޕެޓިޝަން އިތުރުކުރުމަށް ޓަ ކައި ގިނައޭ ބުނެފިއްޔާ ތިބޭފުޅުންނަށް މެޖޯރިޓީ އޮވެގެން
ސީލިންގެއް އެސްޓެބްލިޝްކުރި ކަމަށް ވާނީ. އެހެންވީމާ، މީގައި ބުނަންވީ އެންމެ މަދު މިންވަރަކީ 10% އޭ. އޭރުން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މީތި ދެން ރަނގަޅުވޭހެން އިނގޭތޯ. ދެން 1% އެއީ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ޗާޖަށް އޯކޭ އިނގޭތޯ.
އެއީ އެކަން ކު ރަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު ލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވު ން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައް ރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލު ކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު
މަސައްކަތުން މި ގެނެވުނު އިޞްލާޙު، ވީހާވެސް އަވަހަށް ހުށަހަޅައިގެން މީތި ފާސްވެގެންދިޔުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިގެންދާނެ ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު
ވެސް ހަމަ މަދުން މި އޮތް އަދަދު ގިނަވެގެން؛ ގިނައިން ނެގޭނެ އަދަދުގެ ބަދަލުގައި މަދުވެގެން % 10 ކަމަށް
ހުށަހެޅި އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ދެން އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މި
އިޞްލާޙުތަކާއެކު، މި އިޞް ލާޙު ކުރިއަށްގެންދެވޭއިރު އަދި މިއަށް އިތުރުކޮށްލަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައް ހުރުމާއެކު
އެކަންތައްތައް، ފްލޯއަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ވާހަކަ ގަސް ތުކުރާތީ މި އިޞްލާޙަށް އިތުރު ކޮށްލަން، އަޅުގަނޑު
މިގާނޫނަށް؛ ޚާއްސަކޮށް ބައެއް ރިސޯޓުތަކުގައި އެބަދޭ ސާރވިސް ޗާޖުގެ ބަދަ ލުގައި ފިކްސް އެއްޗެއް. އެއީ
އޮކިއުޕެންސީ ބޯނަސްގެ ގޮތުގައި ދޭ އެއްޗެއް. އެއީ އާއްމުކޮށް ދެވިފައި މި ހުންނަނީ، ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުގައި އޯ ލް
އިންކްލޫސިވް ރިސޯޓްތަކުގައި. އެ ބޭފުޅުން ކިޔާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެއީ އޯލް އިންކްލޫސިވް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ
އެބޭފުޅުން ވަކިން ސާ ރވިސް ޗާޖެއްގެ ގޮތުގައި އެއްޗެއް އެ ކޮޅުން ނުއެއް ނަގާ. އެކަމަކު އެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް
17

ނެގޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށްލިން ދާއި ރާގެ ބައެއް، ޓު އަރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީގެ ބައެއް ބޭފުޅުންނާ. އެބޭފުޅުން
ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ބެޑަށް އެދައްކާ ލާރި، އެ އަދަދުގެ ތެރެއިން ސާރވިސް ޗާޖު ނެގުމަށް ހަމަ މަގުފަހިވެގެން ދެވޭނެ .
އޭރުން ފިކްސް އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި އޮންނަ އޮކިއުޕެންސީ ބޯނަސްގެ ބަދަލުގައި ރިސޯޓްތަކުގައި ވެސް ސްޓާފުންނަށް
ސާރވިސް ޗާޖު ލިބިގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަ ހަޅަން ގަސްތުކު ރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން، މި އިޞްލާޙު
ތަޅުމަށް ފޮނުވޭއިރު. އެގޮތަށް އެކަން ހުށަހަޅާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ތިބޭފުޅުން ހަމަ ތިޔަ ބޭނުންފުޅުވާ އިޞްލާޙެއް ހަމަ މިހާރު ވެސް
ހުށަހަޅުއްވައިގެން މިއަށް ގެނެވޭނެ. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙެކޭ އެއްގޮތަށް.
ދެން މިހާރު ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤަ އްރިރު. ސަބް ކޮމިޓީގެ ޗެއަރ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު
ކޮމިޓީއާއެކީ މި ކުރެއްވި މަސައްކަތަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން. ދެން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ އެ އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
ވެސް ތާ އީދުކުރަން. ދެން މީގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރުވެސް އިނގޭ، ބައެއް ރިސޯޓުތަކުގައި ސާރވިސް
ޗާޖު ނެގުމުގައި ރޫމް ވިއްކައިގެން ލިބޭ އެއްޗަކުން % 3، ޚިދުމަތުން 10%، މިކަހަލަ ގޮތަކަށް ސާރވިސް ޗާޖުތައް
ނެގިގެން މި އަންނަނީ. މިސާލަކަށް މިތާގައި ލަގްޒަރީ، ހައި އެންޑް މާކެޓު ގެ ރިސޯޓްތަކުގައި ބޮޑުކޮށް ސާރވިސް
ޗާޖު މި ދެވެނީ، އެ ތަންތަނުގައި ރޫމް ވިއްކާފައި ލިބޭ އެތިން ވެސް 10% ނަ ގާތީ ބޮޑު އަދަދަކަށް ސާރވިސް ޗާޖު
ބެހިގެން މި އަންނަނީ. މިހާރު އެބަތިބި ވަރަށް ގިނަ ރިސޯޓުތަކުގައި ރޫމް ރެވެނި އުއިން އެ މީހުންނަށް ލިބޭ
އެއްޗަކުން % 3 އާއި 5%އާ މިކަހަލަ ގޮތަކަށް ނަގައިގެން. އެހެންވީމާ، އޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގައި
މެންޝަންކުރެވިދާނެހޭ ޓޯޓަލް ލިބޭ އެއްޗަކުންނޭ % 10 ނަގާނީ މިނިމަމް. އެވެސް ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއްހެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މީގައި މެންޝަންކުރެވެންޏާ މެންޝަންކޮށްލުން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ނައިފަރު ދާއިރާ ގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް.
18

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ1 އަޅުގަނޑު، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރި ރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ، ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ނެގުނު ސަބް ކޮމިޓީގެ ތިން ބޭފުޅުން ކުރެއްވި
މަސައްކަތްޕުޅަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދެން ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމަ ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކުރެވެނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން އުޅުނީ، ހަމަ ސާރވިސް ޗާޖު ނެގޭ ގޮތާ
ދޭތެރޭގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަ ދި ރާސާކުރެ ވުނުއިރު އަދި މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހީވަނީ
ކުޑަކޮށް ވާހަ ކަދައްކާލެވިދާނެ ކަންނޭނގެ. ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކަށް މި ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމިދާނެ ކަންނޭނގެ. މީގައި އޯލް އިންކްލޫސިވް ގެ ވާހަކަ. ދެން
ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ހިތަށްއެރީ އެހެން. އެކި މީލް ޕްލޭންގައި މި ހުންނަނީ؛ ފުލްބޯޑާއި، ބެޑް އެންޑް
ބްރެކްފާސްޓާއި، ހާފް ބޯޑާ. މިހެން ހުންނައިރުގައި އެކި ރި ސޯޓުތަކުގެ ސާރވިސް ޗާޖު މިނެގެނީ އެކި އޭރިއާއިން
އެކި ޕަސެންޓޭޖު. ދެން މީތި ވެސް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ކިހިނެއް ކަމެއް، ޔުނިފޯމްކުރެވިދާނެތޯ؟ ކޮންކަހަލަ
ގޮތަކަށްތޯ މި ކަންކަން އެއްގޮތްކުރެވޭނީ ރިސޯޓްތަކުން. ދެން އަދި އެބައޮވޭ ވަރަށް ބޮޑު އެހެން މައްސަލައެއް
އިނގޭތޯ. ރިސޯޓް އޮޕަރޭޓަރު ގެ އިތުރުން އަސް ލުގައި އައުޓްސޯސްކުރެވޭ ވަރަށް ބައިވަރު އޭރިއާތަކެއް އެބަހު ރި.
ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ރެ ކްރިއޭޝަނަ ލް ކަންތައްތައް. އޭގެތެރޭގައި ހަމަ ޑައިވިންގއާއި ވޯޓަރސްޕޯޓްސްއާ އަޅުގަނޑު
ހަމަ ފާހަގަކުރަން. ހަމަ ވަ ރަށް ގިނަ ދިވެހިން ހަރަކާތްތެރިވޭ. އާދެ! ދެން ޝޮޕާއި ދެން ހަމަ ލޯން ޗު ސެކްޝަނާ އި
ދެން ސްޕާއާ. ދެން ރެކްރިއޭޝަންގައި ޑައިވިންގ އާއި ވޯޓަރ ސްޕޯޓްސްއާއި މިއީ ދެން ވަރަށް ބޮޑަށް ދިވެހިން
ހަރަކާތްތެރިވާ އޭރިއާއެއް އިނގޭތޯ. އެގޮތަށް އެކަން އޮންނައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ސާރވިސް ޗާ ޖު
ދިނުމުގައި މި ތަންތަން އެބަ އިސްތިސްނާކުރޭ ރިސޯޓްތަކުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް
ވެސް އެބައާދޭ ޝަކުވާ އިނގޭތޯ. ކުރީގައި ވެސް އަށާރަވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވެސް އަދި މިހާރުވެސް
ރިސޯޓްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ މިދަންނަވާ އޭރިއާތަކުގައި އައުޓްސޯސްކޮށްގެން، ޑައިވިންގ ސްކޫލާއި، ވޯޓަރ
ސްޕޯޓްސްއާއި، ޝޮޕާ އި، ލޯންޗް ސެކްޝަނާއި ދެން މާލެ އޮފީސް ވެސް، އެއަރޕޯޓް ރެޕުން ވިޔަސް. ދެން
މީހުންނަށް ވެސް މީހުންގެ ކަންބޮޑުވުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މައްސަލައިގެ ތެރެއަށް ޙައްލެއް ލިބޭ ކަމަށް ވަންޏާ
ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭތީ، އެ ވާހަކަ ހަމަ ހިއްސާކޮށްލީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަދި ހަމަ ތި ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަ އިލާނަން. މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ތެދަށް ދަންނަވަންޏާ މި ދަނީ އިސްފަސްކުރެވިގެން އިނ ގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ ން
19

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމިދާނެ، މިގޮތަށް މިކަން ކުރަން. ނިންމާފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން މެންބަރެއްގެ ނަމުގައި
މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވަންޖެހޭނީ އިނގޭތޯ. ހުށަހެޅުއްވީމަ، ދެން ޙަޤީޤަތުގައި އޭގެފަހުގައި ދިރާސާކުރުމާއި ކަންކަން
އަންނަންޖެހެނީ ވެސް މިތަނުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އިސްފަސްވެގެން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކްސްޕެކްޓޭޝަން
ހައިކަމުން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެއްގޮތަކަށްވެސް ދުލެއް ނުކުރައްވާ ކަންކަމަކު. އެ ހެންވީމާ،
މިދަނީ ކުޑަކޮށް ތަރުތީބު އޮޅިގެން. އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލާފައި ދެން އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން މި ވަގުތު ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު އެ ހުށަހެޅުއްވި ޚިޔާލަށް
އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކު ރަން. ނަމަވެސް އޭގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް ދަންނަވައި ލާނަން.
މިނިމަމް 10% ނެގުން، އެހެން އޮވެއްޖެ ކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ހިތައް އަރަނީ މިހާރުވެސް ދިމާވެގެން މި އުޅޭ
މައްސަލައަކީ، ބަ އެއް ރިސޯޓް އޯނަރުން ނަގާފައި އެ އެއްޗެހިތައް މުވައްޒަފުންނަށް ޑިސްޓްރިބިއުޓްނުކުރާ މައްސަލަ.
އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާމުން 10% އަށް ވުރެ ބޮޑުކޮށް ނަގާފައި 10% ދޭން އުޅެފާނޭ. އެހެންވީމާ، އެ ތަންކޮޅު
އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެއްތޯ ގާނޫނަށް ބަދަލުގެންނައިރު އެ ތަންކޮޅު ފިކްސްކުރާނީ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. މިހާރު އެކަމުގައި ގާނޫނީ ލަފަޔަކަށް އަހާލަން ކައުންސެލް ޖެނެރަލަށް
ދަންނަވާލަނީ. އެ ވަގުތުކޮޅުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު މި ހިތަށްއަރަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސުންގަޑި ކަނޑައެޅިއްޖޭ
މިއަދު ދެ ގަރާރަކަށް. އެ ދެ ގަރާރާ ދޭތެރޭގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ނިންމަންޖެހޭނެ ގޮތެއް ޢަމަލުކުރާނެ.
އެހެންވީމާ، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ވިދާޅުވުމަށް ފުރުޞަތަށް
ހުޅުވައިލާނަން. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވަހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑު ކުރިން ނިންމި ގޮތަށް، މިއަދުން މިއަދަށް މިކަން ނިންމަން. ދެން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން، ދެން
މި ދެ ގަރާ ރު އޮތްގޮތަށް ފާސްކޮށްފަ އި ފްލޯއަށް ފޮނުވާލުމަށް.
20

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ދެ ގަރާރަށް ހަމަ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ބަހުސްކުރެވި، ގިނަ ޚިޔާލުތަކެއް ލިބިފައި
ހުރި އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، މަޖިލިސް ރިކޯޑުގައި ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، ބަހުސްތަކުގައި ދިން
ޚިޔާލުތަކާ އެއްކޮށް ހިމަނުވަން އެއީ މީގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށްފަހު، އަނބުރާ ހަމަ އެ ހުށަހެޅުން އެގޮތަށް
ފޮނުވަން އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަ ރު ފާހަގަކުރި ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ތަޅުމަށް
އައިއްސަ ހުންނާނެ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާލުފުޅުތައް. އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް މިއަށް
ލާން ވެއްޖެއްޔާ ކުރިއަށް ގެންދަންވީ ގޮތުގެ ތަރުތީބެއް އެއްގޮތަކަށްވެސް ނޭނގޭނެ. އެހެންވީމާ، ތަންކޮޅެއް
ތަފުސީލުކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވުން އެދެން.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، މި އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން، މި ގަރާރު އޮތްގޮތަށް މަޖިލީހަށް ފޮނުވަން ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އެހެންވީމާ، އިތުރު ހުށަހެޅުމެއް އައިއްސަ ނެތް ކަމަށް ވާތީއާ އެއްކޮށް
އަޅުގަނޑު މި ދެ ގަރާރު އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން ތަޅުމަށް ފޮނުވުމަށް، ނިންމުމަށް ހުށަހެޅި، ތާއީދުލިބިފައިވާތީ
ވޯޓަށް ދަންނަވަން. އާދެ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ވޯޓުދެއްވީމަ އެ ދެ ގަރާރު
އެގޮތަށް ތަޅުމަށް ފޮނުވަން ފާސްވީ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، ސީނިއަރ ލީގަލް ބޭފުޅަކު އެބަ ވަޑައިގަންނަވާ އެކަމާ
ގުޅޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވަން. އެހެންވީމާ، އެބައި ކުރިއަށްދާނެ އެ ހިސާބުން އިނގޭތޯ. އެ އައިޓަމް ވެސް
އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްގެންދާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު އެ އައިޓަމުގައި މި ބުނަނީ، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
21

މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2013 (ދައުލަތުގެ ޚަރަދަށް ޒިންމާވާ ގާނޫނު)
އަށް ފާއިތުވި ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޢަމަލުކޮށްފައިވާ މިންވަރު ދިރާސާކުރުން އިނގޭތޯ. މި ދިރާސާކުރުން
ދައުލަތުގެ ޚަރަދަށް ޒިންމާވާ ގާނޫނުން ލާޒިމުކޮށްފައި އެބައޮތް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް އިނގޭތޯ. ގާނޫނުން. އެހެންވީމާ،
އޭގެ މާނައަކީ، މި ކޮމިޓީއަށް މީގެ ޒިންމާއެއް، ނޫނީ މިކަމާ ގުޅޭ ދިރާސާއެއް ކުރުމަކީ އޮތް ކަމެއް ނޫނޭ. މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީންނޭ ކުރަންޖެހޭނީ ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން ބުނެވިފައިވާތީ. އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުން އިޢުތިރާޟުނުކުރައްވާ
ކަމަށް ވަންޏާ އެހެންކަމަށް ބަލާފައި އެ އައިޓަމް އަޅުގަނޑު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ ދިމާއަށް ދޫކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ.
ދެން މި އޮތީ، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ސަރުކާރުން
ކުރިއަށްގެންދަވާ އެކިއެކި މަޝްރޫޢުތަކާ ގުޅިގެން އެކި ފަރާތްތަކާއެކު ހަދާފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ތެރެއިން،
އެކިއެކި ސަބަބުތަކާ ގުޅިގެން މިހާތަނަށް ބާތިލުކުރެވިފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކާއި ،
ވަމުންދާ ގެއްލުންތައް އަދި އެކަމުގެ ސަބަބުން އިޤުތިޞާދަށް ކޮށްފާނެ އަސަރު ދެނެގަތުމަށް ދިރާސާކުރެއްވުން.
އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކުރެވި، މިނިސްޓްރީތަކަށް ލިޔުނު ސިޓީތަކާ ގުޅިގެން އެ ފަ ރާތުން ހުރި
މައުލޫމާތު މިހާރު މިކޮޅަށް ފޮނުވާފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއާ ދޭތެރޭގައި ތިބޭފުޅުންނަށް ގޮތެއް
ނިންމެވިދާނެހެން. އިތުރަށް ލިބިފައި ހުރި މަޢު ލޫމާތުތަކުގެ އަލީގައި ކޮންމެވެސް ބޭފުޅުންކޮޅެއް މަސައްކަތްކުރައްވަން
ސަބް ކޮމިޓީއެއް ނަންގަވަ އިގެން ނޫނިއްޔާ ތިބޭފުޅުން ހަމަ މައި ކޮމިޓީގައި އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން
މަޝްވަރާކުރެއްވުމަށްފަހު ގޮތެއް ނިންމެވުމަށް. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ދޭތެރޭގައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް އަޅުގަނޑު
ތިބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތަށް ހުޅުވައިލާނަން. ދެން އަޅުގަނޑު ވޯޓު ގަޑި ގާތްވާތީއާ އެއްކޮށް ފަށައިގަންނާނަ ން
އަނެއްކާވެސް އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް އައިއްސަ އޮތް މައްސަލަ އަކާ ގުޅިގެން ގާނޫނީ ލަފަޔަކަށް
ދަންނަވާލަންވެގެން މަޖިލީހުގެ ލީގަލް ބޭފުޅަކަށް މި ދަންނަވާލީ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ތިބޭފުޅާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތެއް އެރުވިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮވޭ ކޮމިޓީ ހިންގާ ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތީން
ކޮމިޓީއަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިދާނޭ. ލިޔުމަކުން، ދެން އާއްމު ރައްޔިތުން ރައްޔިތުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ، މަޖިލީހުގެ
އެހެން ކޮމިޓީއަކުން ފޮނުވާ މައްސަލަ، ދެން އަޅުގަނޑު މެންނަށް ވެސް އަނގަބަހުން ވެސް މިތާ މައްސަލަ އެބަ
ހުށަހެޅޭ. ދެން އެ ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް މި ތަނުގައި ނިންމައިގެން ކިހިނެއްތޯ އެއަށް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނީ؟
22

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން، ޢާލިމް ދެއްތޯ.
ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެލް މޫސާ ޢާލިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ޢާލިމް އިނގޭތޯ. މޫސާ އާލިމް، މިތަނުގެ ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެ ލް އަދި މި ވަގުތު
ކޮމިޓީތައް ވިލަރެސްކުރަން ހުންނަނީ އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ. ދެން ދެންމެ ތި ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑެއް
ނުދަންނަވާނަން، ތިބޭފުޅުންނަށް ހުށަނެއެޅުއްވޭނެއެކޭ ރިކަމެންޑޭޝަނެއް. މިސާލަކަށް ތިބޭފުޅުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ ގާނޫނަކަށް މިވެނި އިޞްލާޙެއް ގެންނަވަން، ނޫނީ މިވެނި ކަމެއް ބަދަލުކުރައްވަން
ތިބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާކަމުގެ ކަމެއް، މަޖިލީހުގެ ފްލޯއަށް ހުށަ ހަޅުއްވައި މި މަޖިލީހުން އެކަމާ މެދު
ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުން. ކޮންމެހެން ލާޒިމެއް ނުވާނެ ސަރުކާރަށް، އެގްޒެކެޓިވަކަށް ވަ ކި
ކަމެއް ކުރާކަށް. އެއީ ރިކަމެންޑޭޝަނެއް ވީމަ ދެއްތޯ. ކަމެއް ލާޒިމުވާނީ ގާނޫނަކުން. މާނައަކީ، ބިލެއް ހުށަހަޅައިގެން
އެ ބިލު މަޖިލީހުގެ ފްލޯއިން ފާސްވެ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީގުކުރައްވާ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރައްވާ ހިސާބުން.
އެހެންވީމާ، ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ ހަމަ ތިމަންނަމެން އެބަދެކެމޭ މިހެން މިކަންކަން ބަދަލުގެންނަން
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަމަ އަދި އިތުރު އެއް ސުވާލުކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވަނީ މީތި ތަޅުމަށް،
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ކޮމިޓީން ނިންމީ. އެއާ ދޭތެރޭގައި މަޖިލީ ހުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެ ގޮތްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ؟
މިސާލަކަށް އޭތި ބިލެއްގެ ގޮތުގައި ބަހުސަށް ހުޅުވައިލެވޭނެތޯއޭ ފްލޯގައި ހުޅުވާލައިގެން ހަމަ އޮންނަ އުސޫލުން
ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެތޯއޭ؟ ނޫނީ ހަމަ މަޖިލީ ހުގެ ރިޔާސަތަށް ލަފަޔަކަށް އެ ކަނި ފޮނުވޭނީތޯއޭ؟
ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެލް މޫސާ ޢާލިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ސްޕީކަރ ޑިސައިޑްކުރައްވަނީ ދެއްތޯ އެޖެންޑާ ކުރައްވާނީ ކޯއް ޗެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން. ދެން
އެޖެންޑާކުރައްވާއިރު ބައެއް ފަހަރު ހާލަތަށް ބައްލަވާފަ އި އާއްމު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައިގެން ވެސް ވަގުތުކޮޅެއް އެބަ
ހޯއްދަވާ. ކިހިނެއްތޯ ޑިބޭޓްކުރައްވާނީ، ނުވަތަ ނޫނީ. ދެން ސީދާ މި ގަރާރެކޭ، އެގޮތަކަށް އެހެނެއް ނޫން މި
އޮންނަނީ. މި އޮންނަނީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާ ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތުގަ އި ދެއްތޯ މި އޮންނަނީ. އެހެންވެއްޖެ އްޔާ، އެކަމަށް ސާފު
23

ޖަވާބެއް ގަ ވާއިދުގައި ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އާއްމު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅުއްވައިގެން ޑިބޭޓުކުރައްވާނެ ގަޑިތަކާ އެއްޗެހި
ކަނޑައެޅުއްވުމުގައި ލަފާ ހޯއްދެވިދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެހެން ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އެރުވުމުގެ ކުރީގައި އެއްމެ ވާހަކައެއް ސާފުކޮށްލަން އިނގޭތޯ.
ކޮމިޓީގައި މީތި ބަހުސްކުރެވުނު ވިސްނުމަކީ، ގާނޫނަކަށް ބޭނުންވާ އިޞްލާޙެއްގެ ގޮތުގައި ފޮނުވާ ބިލެއްގެ ގޮތުގައި
މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމައިގެން ރިޕޯޓު ތަޅުމަށް ފޮނުވަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ދޭތެރޭގައި
ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތް ކޮށްދެއްވީމަ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން މިހާރު ތިން ބޭފުޅަކު އެބަތިބި ފުރުޞަތަކަށް
އެދިވަޑައިގެންފަ. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ތި ނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާފަންނު
މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، އެއަށް ޖަވާބެއް އެރުވީމަ އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުންނަށް
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެލް މޫސާ ޢާލިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މީތި މިހެން ސަބް ކޮމިޓީން ނިންމަން ބަލާއިރު، މި އޮންނަނީ 10% ސާރވިސް ޗާޖަށް
ނަގާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮއްވާ މި ފެންނަނީ. އެހެންވެއްޖެކަމުގައި ވާނަމަ، އެ ވާނީ ޓެކްސެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު
ދެކެނީ. ޓެކްސް ބިލުތަކަކީ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ބިލުތަކެއް ކަމަށް މި އޮންނަނީ. ސާރވިސް ޗާޖަކީ ވެސް އޭގެ
ޒާތުން ޓެކްސެއް ދެއްތޯ. ޓެކްސް ތެރެއަށް ފޯލްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ޕާސަނަލީ ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ،
އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ސަރުކާރުގެ މިސާލެ އްގެ ގޮތުގައި އޭތި އަންނަން. މިސާލަކަށް ޑިއުޓީ ވެސް މި އަންނަނީ ހަމަ
އެގޮތުގެ ތެރެއިން ދެއްތޯ. ސަރުކާރު ބިލެއްގެ ގޮތުގައި އަންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރު ވާނަން ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑު އިތުރަށް ސާފުކޮށް ލަން ބޭނުން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީއަށް އައީ ހުޅުމާލޭގެ ބީޗް
ސަރަހައްދުގައި ހުރި ކެފޭތައް ނަގާތީވެ، އެ ބޭފުޅުން ކަންބޮޑުވުން އަންނަ ސިޓީއެއް މި އައީ އިނގޭތޯ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި އޭގެ މަޝްވަރާ ހިންގަނީ. އަޅުގަނޑު މި ސާފުކޮށްލަނީ ހަމަ އެއާ ގުޅުންހުރި ކަމެއް.
24

އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އަންނަ މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ނިންމާފައި، ޢަމަލުކުރަން އަސްލު މި އޮންނަނީ
ކޮންގޮތެއްތޯ؟
ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެލް މޫސާ ޢާލިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮމިޓީއަކަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިއްޖެއްޔާ އެއީ އެ ކޮމިޓީގެ މެން ޑޭޓުގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ކަމުގައި ވާނަމަ، ދެން ކޮމިޓީން
ނިންމަވާނީ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދަވާނެތޯ ނު ވަތަ ނޫންތޯ؟ ނިންމަވާފައި އޭތި ދިރާސާކުރައްވަން ނިންމަވައިފިކަމުގައި
ވާނަމަ، ނިންމަވާ ގޮތެއް؛ އެއީ މިސާލަކަށް ރިކަމެންޑޭޝަން، ކަމާ ބެހޭ މިނިސްޓްރީތަކުން މަޢު ލޫމާތު
ސާފުކުރެއްވުން، ނޫނީ ވަކި ކަމެއް އެންގެވުން، ނޫނީ ފްލޯއަށް ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުއްވުން. އެ އިން ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް
ނިންމަވައިލެއްވިދާނެ ކަމަށް ފެންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީއަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވު ން:
އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އާދެ، އަޅުގަނޑު ބުނެލަން އޮތީ، ދެންމެ ތި ވިދާޅުވީ އެއީ ޓެކުހެ ކޭ. އެއީ ޓެކްސެއް ނޫން.
އެއީ މި ނަގަނީ، އަނެއްކާ ދައުލަތަށް ލިބޭ އެއްޗެއް ވެސް ނޫން އެއީކީ. އަދި މުދަލުން ނަގާ ޑިއުޓީއަކީ ދައުލަތަށް
ލިބޭ އެއްޗެއް. މީތި ނެގުމުގެ ސަބަބުން ދައުލަތަށް ލިބެނީކީ ނޫން މީތި. ދައުލަތުން ގެއްލެނީކީ ވެސް ނޫން. އަންނަ
ކަސްޓަމަރު އަތުން ގެސްޓުމީހާގެ އަތުން ނަގާފައި ސްޓާފުންނަށް މި ދެނީ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތާ ސީދާ ގުޅުންހުރި
އެއްޗެއް ނޫން މީކީ. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސުވާލަކީ، މީތި އަޅުގަނޑުމެން މިކޮޅުން ކޮމިޓީއަށް
ހުށަހަޅައިގެން މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށްފައި ރިކަމެންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި ކޮމިޓީން އެބަ ދެކެމޭ، ގާނޫނަށް މި
އިޞްލާޙު ގެންނަން ފެންނަނަ ކަމަށް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާލ އެހެން ހުށަހެޅުމުގައި ހުރަހެއް އެބައޮތްތޯ ؟
އެއީ ސުވާލަކީ.
ސީނިއަރ ލީގަލް ކައުންސެލް މޫސާ ޢާލިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ވެސް ދެންނެވިން، އެފަދަ ހުރަހެއް ނެތޭ. ތި ބޭފުޅުންނަށް އެކަހަލަ ރިކަމެންޑޭޝަނެއް
ހުށަހެޅުއްވިދާނޭ. އަދި ފްލޯއިން ވެސް ހަމަ ފާސްކޮށްލެވިދާނޭ ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކަށް މިހެން ތިމަންނަމެންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ނިންމަވައިފި ކަމަށް ދެއްތޯ.
25

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުވެއްޖެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅުއްވި ބޭފުޅަކީ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުހެން. އެހެންވީމާ، އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު މިކަން ކުރި މަޤްޞަދަކީ، ހުށަހެޅުމުގެ މަޤްޞަދަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދީ
ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތައް ކުރަން އެބަހުރި. ކުރީގައި ވެރިކަމެއް ނިމިދިޔަ. އަދި އޭގެ ކުރީގައި ވެސް
ގާނޫނުތަކެއް ހެދިފައި އެބަހުރި ހަމަ ޢަމަލުނުކޮށް ހުރި. އެ އެއްޗެހި ދެނެގަނެ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގެ
މަސައްކަތަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި، މަޖިލީ ހުގެ ފްލޯއަށް ސަމާލުކަމަށް ގެނައުން، ފުރަތަމަ ކަމަކީ. އެހެން މެ
އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތުގައި އެކުލަވައި ލީ. މި އެކުލަވައިލަން މަސައްކަތް ކުރީ. މިހާރުވެސް އެބައޮތްކަން،
ސާރވިސް ޗާޖު ދެމުންދާކަން، އެއް ޕަސެންޓު އިދާރީ ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނަގާކަން. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ތަންތަނުން
ތަފާތުކުރުންތައް އޮތީމަ، އެކަމުގައި މި ކޮމިޓީން ކުރި މަސައްކަތަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަނީ
ރައްޔިތުންނަށްޓަކައި. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަށްޓަކައި. އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން މަސައްކަތްކުރިތޯ؟ ކިހާ
މިންވަރަކަށްތޯ ކުރީ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަދާ ކުރެވުނީ، ފްލޯގެ ސަމާލުކަމަށް
ގެނެވުނީމަ. ދެން އެ ފަރާތުން ނިންމަވާ ގޮތެއް ނިންމެވީމަ އެއީ އެކަމުގެ މަޤްޞަދުގައި އެއީ ހަމަ ޕާލިމެންޓްރީ
ބެސްޓު ޕްރެކްޓިސް. އެހެންވީމާ، އޭގެ އުސޫލުން މި ދަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ރިކަމެންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި މިހާރު މި މަޝްވަރާކުރެވޭ ސާރވިސް ޗާޖުގެ ކަންތައް މަޖިލީހަށް ފޮނުވިދާނެ.
އެހެންވީމާ، އޭގައި ގޮތެއް ނިންމަވާނީ ރިކަމެންޑޭޝަނަކަށް ފޮނުވީމަ ދެން އެކަމާ ގުޅުންހުރި ލީޑަރޝިޕްގެ ބޭފުޅުން
މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު، ނިންމަވާ ގޮތެއް ނިންމަވާނީ. މިހިސާބަށް މި ތަނަށް އައިއްސަ ހުރި ވިސްނުންތަކަށް ބަލާއި ރު
މިއަށް އެބައޮތް މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުވެސް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅުއްވައި، އަދި ތާއީދު ވެސް
ކުރައްވާފައި އެބަތިއްބެވި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ އިޞްލާޙަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އޮފް ދަ
ރިކޯޑުގައި އެއްގޮތްކޮށްލާފައި އިޞްލާޙެއް މިއަށް އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ އިޞްލާޙާ އެކުގައި މީތި މިހާރުން މިހާރަށް
26

ނިންމާލަދެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ނިންމޭނެ. ދެން ވޯޓުގެ ކުރީގައި އޮތީ ފަސް ވަރަކަށް މިނެޓު. އޭގެ
ކުރީގައި ތިބޭފުޅުންނަށް ކޮށްލެއްވޭ ކަމަށް ވަންޏާ މިހާރު މީތި ނިންމައިލާފައި ކުރިއަށްދާން ކަމަށް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެވިފައި އޮތް ސަބް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓާ ގުޅޭ ގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރު ހުށަހެޅުމެއް މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތީމަ، އެ
ހުށަހެޅުމަށް އަދި ތާއީދު ކުރައްވާފައި އެބައޮތް އިއްޒަތްތެރި މެ ންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އެ އިޞްލާޙާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ރިކަމެންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި މި މަޖިލީހުގެ
ރިޔާސަތަށް ފޮނުވުމަށްޓަކައި ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވެވުން އެދެން. އާދެ، އަޅުގަނޑު ބަލާނަން، މި
ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް. އެކަމަކު އިތުރު ރިކަމަންޑޭޝަނެއް އުޅޭތީ އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް ބައްލަވާފައި؛ ދެން އަދި އެބައޮތޭ
އެޖެންޑާގައި ނުނިމި އޮތް ކަމެއް ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅޭނީ ވެސް އެ ނިމިގެން ނޫންތޯ އަދި.
ދެން މިހާރު މި އޮތީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ،
ބާތިލުކުރެވިފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކާއި، ވަމުންދާ ގެއްލުންތަކާއި، އިޤްތިޞާދަށް
ކޮށްފާނެ އަސަރު ދެނެގަތުމުގެ މައްސަލަ ދިރާސާ ކުރުން. އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި އޮތީ
ގޮތެއް ނުނިންމި. އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެހެން ދުވަހަކަށް އެޖެންޑާ ވެސް
ކުރެވިދާނެ، މިއަދު ވަގުތު ނެތުމާ އެއްކޮށް ކިހިނެ އްތޯ؟ އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން ދެން އެހެނިހެންނާ އެކުގައި،
އެޖެންޑާގައި ނުނިމި އިން އައިޓަމް މާދަމާއަށް ހިމަނާފައި، މާދަމާގެ ގަޑިއެއް އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
ހަމަޖައްސާނަން ވޯޓަށް އިނީ ދެ މިނެޓު. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމާ މެދު އިޢުތިރާޟުނުކުރައް ވާ ކަމަށް
ވަންޏާ އެގޮތަށް ނިންމައިލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
____
27